

Déu n'hi Duo o l'ultralocalisme

Text > JOSEP PUJOL I COLL

Il·lustració > XAVIER ROQUETA

Malament rai. Amb la mort de Toni Brossa, *Vesper*, ara fa un any, es va posar punt final a la trajectòria dels Déu n'hi Duo, un dels grups més inclassificables sorgits a Olot en els darrers cinquanta anys. Ens haurem de resagnar amb l'esplèndid llibre *Déu n'hi Duo... i encara gràcies*, amb el qual, amb el guiatge de Joan Oller, Llibres de Batet els va salvar per a la posteritat. El llibre s'acompanya d'un DVD que recull algunes de les seves actuacions històriques i un CD en què la seva *Trilogia postal olotina* arriba ben encoixinada amb l'acompanyament de La Principal de Salarsa. Del 2016, la publicació ve a ser també un homenatge, com el que se'ls va fer amb l'encàrrec del pregó de les Festes del Tura el 2007 o com el del Premi Ales a la Cultura, també el 2016, a Carles Fontfreda, *Carlus*, l'altre integrant del duo.

Un moment. Estic donant per arxiconeguts els autors de l'himne extraoficial d'Olot, *Olot è molt verd*, quan el més probable és que fora de la Garrotxa no se sàpiga de qui parlo. Fins i tot jo, que m'estic fent el saberut, no vaig tenir mai l'ocasió d'escoltar-los, i mira que ara em sap greu. Val a dir que no es van prodigar gaire fora de la comarca, que la seva discografia es limitava a la participació en alguns projectes col·lectius, i que ara per ara no es troben a Spotify ni amb prou feines a YouTube. I també val a dir que la seva frescor, la seva proximitat i els seus directes es resistien a ser encapsulats.

Però quan viatjaven, sorprenien. Després d'escoltar-los a Llagostera, el poeta Enric Casasses els va dedicar l'*Oda al Déu n'hi Duo*, fascinat pel seu idiolecte, i és que ningú com ells ha musicat la cantarella garrotxina. Quan tots estiguem agrisats, aculturats i adotzenats, quan només sigui una rondalla aquell nen d'Olot que no sabia parlar castellà, les seves peces quedaran com un document antropològic de primer nivell.

És massa fàcil reduir-los a un espectacle de cabaret, tot i que en tenien l'humor de prop. Ells es definien com a *cançó pro-testa* i alhora grup de ball, perquè feien ballar el cap. De fet, la cançó d'autor els era un punt de partida, vestits de fosc rigorós i amb un os al cap, amb posat de transcendència i veu a punt del «Nuclear? No, gràcies», de protestar contra el túnel de Bracons o d'extrafer Llach o Leonard Cohen. Amb ells el cançoner popular tenia poc de represa purista, folklòrica o etnogràfica; els feia de xampanyet. I tenien ofici, l'ofici adquirit des del 1983, quan es van estrenar a l'Orfeó Popular Olotí, però també el que ja portaven caminat. Carles Fontfreda és un excel·lent coneixedor del jazz i de la música contemporània, i ha dinamitzat múltiples iniciati-

ves culturals. Toni Brossa, *Vesper*, va estudiar al Liceu, va formar part de la primera *big band* al Taller de Músics, va col·laborar com a pallaso amb Tortell Poltrona, i la màgia era la seva altra gran afició. Darrere l'espontaneïtat amiga dels seus espectacles, doncs, hi havia molt de treball previ.

Crec que a la Garrotxa se'ls estimen molt; tant, que se'ls guarden per a ells, no fos cas que els passi com a la ratafia Russet. El crític Xevi Planas, un dels seus valedors, té una teoria arran dels Déu n'hi Duo, com a representants de la idiosincràsia garrotxina. A diferència de la creativitat empordanesa, que tendeix a crear una visió del món expansiva per interpretar-lo des de l'Empordà, la Garrotxa tendeix a l'autarquia, a la república independent: «El que fan des d'un punt de vista creatiu —sobre cançó popular, recull de tradicions...— ho viuen de manera molt intensa, però no tenen la necessitat que el marc se'ls ompli —com la Patum de Berga, per exemple— o que hi vagi la televisió». Ja és això. Salvador Dalí afirmava, fent-se seva la divisa de Montaigne, que l'única manera d'arribar a l'universal és a través de l'ultralocal, i, en conseqüència, va maldar perquè a Nova York es fessin seus el perfil de Portlligat o l'horitzontalitat de la plana empordanesa. «Quina *manra*», dirien, en canvi, els Déu n'hi Duo.

